

ego

ego

*Maandblad van en voor jongeren,
uitgegeven door het*

HUMANISTISCH THUISFRONT,

No. 10 - februari 1963

Redactie-secretaris:

G. Das.

Lothariuslaan 70, Bussum

Redactie:

Jan Brouwer,

Kitty van der Hage-Rens.

Jan Dassen,

Rudi Jans,

Rob van Kamp.

Abonnementsprijs f 4,— per jaar
voor niet-militairen
heden 25 jaar;
f 6,— per jaar
voor boven-25-jarigen.

Losse nummers 50 cent

Militairen ontvangen het blad
op aanvraag zonder betaling.

Administratie-adres
voor betalende abonnees en
advertenties:
Uitgeverij Buytenveldert,
Wildernislaan 35, Apeldoorn.
Postgiro 1024035.

Bank: Amsterdamse Bank,
bijkantoor Apeldoorn.

Administratie-adres
voor militaire abonnementen:
Humanistisch Thuisfront,
Lothariuslaan 70, Bussum.

Bij de voorplaat:

*Fotograaf Leonard Freed houdt er
bij ons de moed in. De katjes in een
zonnig straatje, waarmee hij ons op
de voorplaat van het vorige num-
mer verraste, waren een verade-
ming in de ijsdij, die we toen door-
maakten. En nu kwam hij met dat
vrolijke gezichtje, dat die vermanen-
de vinger weglacht. Een vleugje
voorjaar, dat we graag aan een
februarinummer meegeven.*

In afwachting

Eerlijk gezegd is de behandeling van de begroting van Defensie voor ons een teleurstelling geweest. We hadden nl. verwacht dat de minister zich bij deze gelegenheid nader zou hebben uitgesproken over de humanistische geestelijke verzorging in de strijdkrachten.

Dat is dus niet gebeurd.

Wel is er uit de Kamer op spoed aangedrongen!

De heer Couzy van de VVD sprak de wens uit dat de humanistische geestelijke verzorging voor 1 mei a.s. een feit zou zijn, de heer Blom van de PvdA meende dat er nu voldoende was gestudeerd en dat er daden zouden moeten worden gesteld. De heer Lankhorst van de PSP stelde, tegenover enkele stemmen van confessionele kant, dat er geen discriminatie zou mogen zijn tussen de huidige geestelijke verzorgers en de toekomstige humanistische verzorgers. Maar de minister sprak zich niet uit.

Wel heeft hij de kamerleden meegedeeld dat hij de adviezen van de zgn. commissie-Stokman in december heeft ontvangen en dat hij ze thans ter bestudering heeft. Dat betekent dat we opnieuw wachten.

We willen wel openlijk uitspreken dat dat voor ons een teleurstellende gang van zaken is. We geven er de minister niet de schuld van. We begrijpen dat hij nog wel iets anders aan zijn hoofd heeft dan deze zaak. Bovendien waren de adviezen van de commissie-Stokman blijkbaar knap laat binnengekomen!

Maar toch!

Wij herinneren ons dat het Humanistisch Thuisfront, op suggestie van de minister, in september-oktober 1961 een onderzoek heeft ingesteld naar de vraag of er behoefte bestond aan humanistische geestelijke verzorging onder militairen.

Het is een beperkt onderzoek geworden met een verrassend resultaat. Vrijwel spontaan meldden zich toen 6121 jongemannen die óf op dat ogenblik in de militaire dienst waren óf er binnen enige tijd in zouden komen óf er net uit waren, maar nog voor herhalingsoefeningen in aanmerking kwamen.

Het aantal van degenen die op dat ogenblik in dienst waren, bedroeg 2215. Door het onderzoek van het Humanistisch Thuisfront, op suggestie van de minister, is bij deze jonge mensen een illusie gewekt. Sindsdien is anderhalf jaar verstreken en we mogen dus rustig aannemen dat als straks de humanistische geestelijke verzorging in de kazerne zal doorgaan deze 2215 militairen reeds zijn afgezwaaaid.

Hoe lang moet dit nu nog doorgaan?

Wij hebben niets tegen studie, ook niets tegen goede voorbereiding. Maar één ding willen wij daar toch erg duidelijk tegenover stellen nl. dat proefondervindelijk is aangetoond dat er in de militaire dienst enige duizenden jonge mensen zijn die op de uitspraak van de minister zitten te wachten.

Omdat zij een werkelijke behoefte hebben aan humanistische geestelijke verzorging. Die dus tot nu toe verstoken zijn van de geestelijke verzorging die zij wensen. Wij vragen met klem: zou ook dit feit nu niet eens gewicht in de schaal mogen leggen?

De minister van Defensie heeft in december 1961 in de Tweede Kamer verklaard dat hij in principe bereid was om medewerking te verlenen aan het tot stand komen van humanistische geestelijke verzorging. Wij zijn bereid vertrouwen te stellen in de woorden van de minister.

In de loop van dit jaar zal in Nederland een nieuwe regering gaan optreden. Wij vragen aan de oude regering de belofte in te lossen die zij bij monde van de minister van Defensie in december 1961 heeft gedaan.

Bossa Nova gunstige rage voor de jazz?

Ella Fitzgerald
... ook al Bossa Nova ...

De in begin 1962 met veel publiciteit aangekondigde 'opvolger van de twist', de Bossa Nova, heeft ruim een half jaar nodig gehad om ook in Europa de hitparades te bereiken. Het enthousiasme voor deze Braziliaanse samba stijgt nog voortdurend, en speciaal de topper 'Desafinado' zal het nog wel enkele maanden uithouden.

Sinds Dizzy Gillespie kort na de oorlog met zijn 'Cubana be' en 'Cubana op' de periode van de Latin-American jazz inluidde, is het gebruik van exotische ritmen in de jazz schering en inslag geworden. Het hoeft dan ook geen verwondering te wekken dat er jazzmusici zijn die de Bossa Nova dankbaar in hun repertoire hebben opgenomen.

Het is zelfs zo dat tenorist Stan Getz en gitarist Charlie Byrd hem eigenlijk in Amerika geïntroduceerd hebben, waarna grootheden als Dizzy Gillespie, tenorist Zoot Sims, Ella Fitzgerald en Coleman Hawkins zich gehaast hebben óók een Bossa Nova-plaat op te nemen. Alleen van 'Desafinado' zijn er al meer dan vijftig verschillende opnamen uitgebracht, waarvan het merendeel door jazzmusici gespeeld wordt.

Muzikaal is deze noviteit weinig interessant, zeker voor jazzliefhebbers. Het ritme doet vrij monotoon aan wanneer men het vergelijkt met de razend gecompliceerde variaties die jonge drummers als Elvin Jones en Billy Higgins gewend zijn te slaan.

Ook emotioneel kan men deze muziek niet anders dan onbeduidend noemen. De jazzfan kan nu natuurlijk zeggen: 'Deze jongens spelen commerciële mu-

ziek, ze hebben de jazz verloochend,' en het daarbij laten. Hij gaat daarbij echter voorbij aan het dagelijkse probleem van 90 pct. van de musici: kan ik mij en mijn gezin in leven houden met het spelen van muziek waarvoor maar een zeer beperkt publiek bestaat?

Enkele feiten ter illustratie:

Omstreeks 1950 verdiende Bud Powell (naar ieders mening de belangrijkste boppianist) in New York met zijn spel 80 dollar per week. In Kansas City tijdens de jaren dertig, het legendarische paradijs voor de big band jazz, waren salarissen van anderhalve dollar per avond heel gewoon.

In New York loopt het aantal werkloze jazzmusici nu al jarenlang in de duizenden. Dat Count Basie meer dan 25 jaar een groot orkest bijeen heeft kunnen houden, was alleen mogelijk doordat opnamen als 'One o'clock jump' (voor de oorlog) en 'Everyday' en 'April in Paris' (na 1950) tot hits voor het grote publiek werden.

Ironisch detail: eind 1937 was Basie dolgelukkig met de 30.000 exemplaren die er van 'One o'clock jump' verkocht waren; begin 1938 nam Benny Goodman dit stuk in hetzelfde arrangement op, en verkocht binnen enkele maanden een miljoen exemplaren, hoewel ook naar zijn mening Basie's versie met solisten als Lester Young en Buck Clayton verre superieur aan de zijne was.

Uiteraard hebben ook in de VS de musici zich in vakbonden verenigd. Er zijn nu dan ook overal minimum-gages vastgesteld, waar men niet onder mag gaan. Succesvolle sterren als Ella Fitzgerald, Dave Brubeck, Oscar Peterson en Erroll Garner komen met hun honoraria natuurlijk ver boven dit minimum uit, maar het is een feit dat een meer-

derheid van de jazzmusici er niet al te ver boven zit. Door hun gezinsverplichtingen worden ze dan ook vaak gedwongen naast hun regelmatige nachtclubwerk ook veel studio-opnamen te maken. Er worden de laatste jaren zeer veel LP's met moderne jazz opgenomen, maar de verkoopcijfers zijn in het algemeen bedroevend, zodat de musici er niet veel wijzer van worden.

Het is dan ook niet rechtvaardig jazzmensen er een verwijt van te maken dat ze af en toe wat geld trachten te verdienen met commercieel studiowerk, vooral niet wanneer ze dit alleen maar doen om later weer pure jazz te kunnen spelen. Wijlen Oscar Pettiford heeft prachtige big band opnamen gemaakt, die dan ook slecht verkocht werden, maar tegelijkertijd moest hij zich in leven houden door in honderden populaire begeleidingsorkests mee te spelen.

Wanneer men de Bossa Nova niet met de jazz maar met de gewone populaire muziek vergelijkt, komt men tot een aanzienlijk gunstiger oordeel. Deze muziek laat ruimte voor jazzimprovisatie, de thema's zijn in geen geval banaal en worden zelfs interessant wanneer men ze tegenover de toppers van de laatste jaren stelt.

Dat weinig succesvolle maar begaafde musici als Charlie Byrd, Zoot Sims en Ike Quebec op deze manier financieel aan hun trekken kunnen komen kan men eigenlijk alleen maar toejuichen. Over enkele maanden wanneer de Bossa Nova-rage tot het verleden zal behoren, kunnen we deze mensen trouwens weer met hun eigen muziek horen.

BERT VUIJSJE

Dizzy Gillespie
... Bossa Nova-intermezzo ...

Hindoes, hutten en heiligen

Langzaam komen de twee mannen naderbij. De een draagt drie platte aardewerk kruiken en de ander heeft twee dieren aan een rafelig touw. Ze lijken een beetje op wezels maar ze zijn veel groter en ze hebben iets goedmoedigs over zich.

De mannen hurken op straat voor de veranda van Clark Hotel in Banares en ze wachten met het eindeloze geduld van de oosterling. De ene man haalt af en toe een smerige katoenen lap van één van de kruiken en peurt met een stokje de kop van een reusachtige cobra te voorschijn.

Er komen een paar Amerikaanse toeristen en een Duits echtpaar vanuit het hotel het terras opgeslenterd. De ene man rukt wat aan het rafelige touw en de wezelachtige dieren beginnen nerveus heen en weer te rennen.

— Want see fight, sahib? Cobra, mongoos, Sahib? — zegt de man van de slangen en zwaait met een ruk zijn grootste cobra omhoog. De Amerikanen stappen voorzichtig een beetje achteruit. De Duitser zet zijn bril recht, buigt zich iets naar voren en zegt tegen zijn vrouw:

— Wunderbar! Ganz wunderbar! —

— Three rupees, Sahib. Three rupees only, see great fright mongoose — zegt de man met de wezelachtige dieren,

die heel behoedzaam en met hun flitsende kraalogen onophoudelijk op de brede slangenkop gevestigd uiterst gespannen afwachten.

— Three rupees 's not even half a dollar. Wanna see that zoo break loose for that prize — zegt één van de Amerikanen. En de gehurkte Indiërs, die de taal van Dayton, Ohio niet verstaan hebben, maar die een gezond zakeninstinct bezitten en een fijn gevoel voor 'beet', komen in actie.

De slangenman wipt met een behendige zwaai het lange cobralijf in het stof en de wezelman haalt de kop van de mongoos uit de lus van het touw. Binnen een fractie van een seconde staat de cobra dansend in de lucht met zijn kop in de ruimte tastend, op zoek naar een zwakke plek in de verdediging van de ander. De mongoos lijkt wel gek geworden en springt als een razende heen en weer en wanneer de slangenkop uithaalt voor de dodelijke beet is hij al lang weer op een heel andere plaats.

Een paar riksja-koelies zijn naderbij geslenterd en hangen verveeld tegen de pilaren van de veranda, zij weten de uitkomst van het gevecht al. Het is doodstil en de hitte van de middag hangt loodzwaar boven de twee voor hun leven vechtende dieren, de toe-

schouwers, en de eigenaars die vakkundig toekijken en schatten hoelang het nog zal duren.

De bewegingen van de mongoos worden sneller en sneller en de slang hangt nu haast bewegingloos in de lucht uit angst door een onverhoedse uitval zijn zwakke plek bloot te geven: de nek-wervels direct achter de wrede brede kop. Plotseling een geweldige sprong van de mongoos een ijle stofwolk en een zacht gekraak. Niemand heeft het zien gebeuren, het is te snel gegaan, alleen de eigenaars en de koelies hebben met feilloze nauwkeurigheid de genadeslag zien aankomen, maar voor de verbaasde toeschouwers ligt er opeens een stuiptrekkend slangenlichaam op de grond en een nu weer goedmoedige mongoos steek gehoorzaam zijn kop in de lus van het rafelige touw.

— Damned, if I saw how 't happened — zegt de ene Amerikaan.

— Fabelhaft — zegt de Duitser tegen zijn vrouw, die dom en nietszeggend terug knikt.

— Other fight, Sahib? Mongoos great killer — zegt de wezelman.

De Amerikaan schudt van niet en peurt drie rupees van een rol, die hij aan de slangenman geeft. Deze scharrelt zijn potten en kruiken en het dode slangenlichaam bij elkaar en verdwijnt

2

even later met zijn compagnon, die nu de ene mongoos op zijn schouder en de andere onder zijn arm heeft om de hoek van het hotel.

De Amerikanen en de Duitsers slenteren weg en alles is weer bij het oude. Alleen de zon brandt weer enige tinten feller en de vochtige lucht van de moesson hangt als een laag klamme, hete watten boven het groen en slechts een onregelmatige uitholling in het stof herinnert eraan dat er zojuist gedood is.

Het doden van dieren is in India geen regel, het is eerder andersom. Het gevecht tussen cobra en mongoos is misschien een overgebleven Engelse liefhebberij, waar een paar arme sloebers in de toeristenplaatsen een paar rupees mee verdienen. Mijn vriend Ved Prakash vertelde me eens, dat de hindoes uit godsdienstige overtuiging niet doden (enkele fanatieke uitwassen zoals de 'thugs', ofwel de volgelingen van Kali, in het verleden daargelaten), omdat men vrij algemeen gelooft dat de ziel van de mens gedurende een bepaalde intermediaire periode van de reïncarnatie in een dier gehuisvest kan zijn.

Toen ik hem vroeg waarom de boeren hun ossen en paarden dan niet wat zachtzinniger behandelden, zei hij, dat die mensen nu eenmaal door de goden met die reïncarnatie gestraft waren omdat zij zich in hun vorige leven niet goed gedragen hadden en dat zij daar dan nu de consequenties van te dragen hadden.

De gemiddelde Indiër mag dan soms niet bepaald zachtzinnig met dieren omgaan, maar doden, neen, dat is er niet bij. Er is een slachtverbod voor koeien en de man van de cobra's zou

de slang voor geen goud van de wereld zelf hebben gedood. Zolang de mongoos het doet, nou, ja, hij kan het ook niet helpen, dat de natuur zo ingericht is, dat sinds het ontstaan der dingen een cobra nog nooit van een mogoos heeft gewonnen.

Er is eens een richting in het hindoe-

3

Foto 1:
Een de goden welgevallige daad: baden in de heilige Ganges.

Foto 2:
Op de dag na de vergadering. Vliegen: doodslaan of niet?

Foto 3:
Het versierde feestvarken: een heden-daagse pseudo-heilige, of 'sadhu'.

geloof geweest, het jainisme, waarvan de volgelingen met een doek voor de mond en met een bezem de straat voor zich schoonvegend door het leven gingen om toch vooral maar zelfs het kleinste levende organisme te sparen. De aanhangers van het jainisme maken op het ogenblik een te verwaarlozen minderheid op het totaal van Indiaas bevolking uit, maar hun gedachten zijn opgenomen in de brede stroom van het hindoegeleef en de geweldloosheid is in India meer dan in welk ander land een dagelijkse realiteit, waar het merendeel van de hindoes onophoudelijk mee te maken heeft en de naleving ervan stelt hen telkens weer voor strijdsvragen.

En bij alle strijd, ellende en verworping in India is er altijd wel weer een mens geweest, die het principe van de geweldloosheid nieuw leven heeft ingeblazen en zijn medehindoes de oude wet voor ogen heeft gehouden. Een van de laatsten is Gandhi geweest, de moderne heilige van India, die o ironie van het lot, door moordenaarshanden is gestorven.

Het mag misschien paradoxaal lijken om te schrijven over de geweldloosheid van een land, dat nog maar zeer onlangs in een bloedige grensoorlog gewikkeld is geweest, maar zo vreemd is het nu ook weer niet, in aanmerking genomen, dat het land deze niet zelf is begonnen.

Ik heb eens een dorpsvergadering meegemaakt in een dorpje in Uttar Pradesh op één van die aardedonkere Indiase nachten, waarin de wereld leeg lijkt met 440 miljoen mensen verdronken in de grote leegte van het niets. De vergadering stond onder leiding van een inspecteur van gezondheid, die met primitieve uitgeknipte tekeningetjes kwam vertellen, dat de vele miljarden vliegen die Indiaas platteland teisteren een dodelijk gevaar zijn voor de gezondheid en de verschrikkelijkste ziekten overbrengen. Midden in zijn betoog stond er een oude boer op die zei:

— Ja maar we mogen geen vliegen doodslaan, dat verbiedt ons geloof. Gandhi heeft zelf gezegd, dat al het leven heilig is.—

En deze idealistische ambtenaar, die alle persoonlijke comfort had opgeofferd om zijn landgenoten in de dorpen te verlossen uit hun middeleeuwse ellende, werd posthuum met Gandhi's eigen woorden verslagen.

En de jonge landbouwkundigen, die in het voetgebergte van de Himalaja's de vruchtbomen volgens een modern procédé bespuiten brengen 's avonds een extra puja-offer aan de goden, omdat zij wat levend was gedood hebben en gezondigd hebben tegen de geweldloosheid en de eerbied voor het leven. In India heiligt het doel de middelen nog lang niet altijd. F. VAN MASTRICT

Carpe Diem

De dreiging van de internationale spanningen maakt ons somber.

Gerrit Kouwenaar zegt in zijn gedicht ELBA dat de angst in Parijs huist. Maar Gerrit Kouwenaar is 39 jaar oud. De oorlog heeft hem, heeft de mannen van achter in de dertig, de mannen die in de oorlogsjaren volwassen werden, hard gemaakt.

Ze geloven niet meer en ze dromen niet meer van een toekomst, omdat ze angst voor de atoomoorlog hebben. Als je op je rug in de hei van een zomerse dag zou liggen te genieten, wijzen zij de straaljagers aan, die ons 'waarschijnlijk tevergeefs' tegen een onverhoedse atoomaanval moeten beschermen. Als Kennedy in de Cuba-crisis hard aanpakt, zitten ze een weeklang voor hun radiotoestel te klappertanden van angst.

Ze vertellen aan iedereen dat de jeugd van tegenwoordig zo hard en gevoelloos is en niet meer van een toe-

komst droomt. Omdat ze denken zelf nog de jongste volwassen generatie te zijn, projecteren ze hun gedachten op ons en zeggen dat wij zo'n zakelijke kijk op het leven hebben.

Ze weten niet dat ik op die zomerse dag in de hei lig te genieten van het diepe, volle blauw van een warme, zomerse hemel, waarin de condensstrepen van de straaljagers een prachtig lijnenspel laten zien. Geen ogenblik komt bij mij de gedachte op aan het werkelijke doel van deze machines.

Over de Cuba-crisis heb ik me geen moment druk gemaakt. Zou er een wereldoorlog uit voortkomen, waarin we gedood werden, dan zou dat jammer zijn. Maar nu dat niet of nog niet het geval is, ga ik niet op dit ogenblik mijn leven al verpesten door me beroerd te maken over iets dat misschien wel eens komen kan. Ik wil nu van het leven genieten. Wanneer dat op een gegeven moment afgelopen is, dan is de

heerlijke tijd die ik al meegemaakt heb toch zuivere winst.

Niet de wijze waarop ik doodga, bepaalt of mijn leven gelukkig was, maar het feit dat ik de meeste jaren gelukkig geleefd heb. Als ik na vele goede jaren in een ellendige atoomoorlog omkom, is mijn leven geslaagd geweest. Als ik mijn hele leven lig te jammeren over de verschrikkingen van een atoomoorlog en ten slotte een natuurlijke dood sterf, was mijn leven beslist niet geslaagd.

De generatie boven ons, zij die de oorlog nog bewust meegemaakt hebben, zullen zeggen dat ik een struisvogelpolitiek voer. Zij kennen de verschrikkingen van de oorlog en het is hun plicht ons daar deelgenoot van te maken, opdat ook wij nooit meer naar oorlog zouden verlangen.

Laten ze het voor zich houden. Het is voldoende om ons technisch te bewijzen dat de frische, fröhliche Krieg meer dan ooit een onmogelijkheid is. Wat interesseren mij hun angstvisioenen anders dan als interessante historische verschijnselen.

Ik was 2 jaar toen de oorlog begon, 7 jaar toen hij eindigde. Behalve enkele flitsen, zoals de gedachte aan die lekkere soep, toen we van gaarkuiken veranderden, hetgeen me dus als een

Sombere bijdragen

Dit is een bijdrage van een somber man van achter in de dertig, niet meer gelovend, niet meer dromend van een toekomst, bevreesd voor een atoomoorlog en klappertandend van angst voor alle vier zijn lijnen van de Draadomroep.

Althans: zo zou het moeten zijn, volgens de psycho-analyse, die Rob van Kamp, de dag plukkend, van onze generatie heeft gemaakt. Ik wil in deze bijdrage me niet ophouden met de angstvisioenen, die Rob van Kamp bij ons gesignaleerd heeft (we schijnen meer te bezitten dan we wisten), maar nog een paar vrolijke dingen van die sombere achter-in-de-dertigers vertellen.

We zijn namenlijk, voorzover we de oorlog min of meer bewust hebben meegemaakt, heerlijke optimistische toekomstdromers van huis uit. Daar zijn we vijf hele lange jaren in getraind zelfs.

Eerlijk gezegd: we hadden het in de oorlog aardig voor elkaar. De lange weg van Duinkerken via Stalingrad naar Berlijn en van Pearl Harbour via Wake Island en Guam naar Hiroshima en Nagasaki was zo'n lange aanloop,

dat de grote sprong naar geheel nieuwe en menselijker verhoudingen in de wereld wel ineens gemaakt kon worden, vonden we. Verenigde Staten van Europa, vrijheid van vrees voor oorlog, honger en gebrek, dekolonisatie zonder incidenten en meer van dat soort fijne dingen zouden na de oorlog in een handomdraai gerealiseerd worden, droomden we.

Dat was natuurlijk allemaal wat naïef gedroomd en van dat soort visioenen zijn we vrij snel teruggekomen. We merkten alweer gauw dat Europa (laat staan dus de wereld) een log werkend apparaat is. Maar goed: een Benelux hadden we in ieder geval wel uit de oorlog gesleept en zelfs een vrij doeltreffende organisatie als de Verenigde Naties, waarmee we in latere na-oorlogse jaren incidenten in Korea tot een locale oorlog konden beperken en waarmee we nog weer later dreigingen op Cuba en conflicten rond Nieuw-Guinea in ieder geval in rustiger banen leidden.

Dat een generaal De Gaulle op het ogenblik de groei van een verenigd Europa tegenhoudt is verdrietig. Maar in Noord-Afrika werden de geallieerde legers ook enige malen tot dicht bij Alexandrië teruggeslagen, voordat Mont-

gomery het Afrika-korps van Hitler en de zijnen definitief oprotte. En we moesten eerst nog de catastrofe van Arnhem en de barrière bij Bastogne wegslikken, voordat Amerikanen, Canadezen en Engelsen de Rijn overtrokken om het nazidom militair te vernietigen. Het winstpunt van al die ervaringen is,

blij moment bijgebleven is en de teleurstelling van een oude man die wat eten misliep, hetgeen me aan de eenden doet denken die deze winter op het ijs zaten te hongeren, herinner ik me niets meer.

Oorlog is dus geen realiteit voor me, maar ik kan berekenen dat een komende oorlog vreselijk moet zijn en daarom wil ik die niet.

Dat is genoeg. Ik weet dat ik geen oorlog wil en daarom zal ik in militaire dienst aan een preventieve bewapening meewerken. Zakelijk en zonder emoties. Hoe zou ik trouwens het bajonetvechten geleerd kunnen hebben, als ik me gerealiseerd had wat zich in de werkelijkheid zou voordoen.

Ik werk dus zakelijk mee aan de vrede en ik weet dat die elk moment afgelopen kan zijn. Waarom zou ik mijn gevoel dan niet de vrije loop laten in een totaal genieten van het heerlijke leven? Met genieten bedoel ik natuurlijk niet een losbandig leven leiden, maar zoveel mogelijk mensen wijzen op het in het dagelijks leven, omdat dit levensdoel voor me kan zijn. Laat anderen zich maar in hun slapeloosheid omkeren vanwege de Cuba-Laos-Berlijn-Congo-crisis. Ik zal slapen en dromen van de zon, de vlinders en de bloeiende heide.

ROB VAN KAMP

dat wij, achter-in-de-dertigers, niet op een zomerse dag naar de heide hoeven te vluchten om daar alleen maar condensstrepen en geen straaljagers te zien. Vermoedelijk gaan we wel naar de heide, gaan we ook genieten van het diepe volle blauw van een warme zomerse hemel en zullen we, naar de straaljagers

kijkend, wel eens denken: 'Als de Engelsen en de Fransen in de dertiger jaren zo'n luchtmacht hadden opgebouwd en als wij in mei 1940 wat meer en wat moderner vliegtuigen hadden gehad, was de geschiedenis misschien heel anders gelopen.' Dat is dus beslist geen angstvisioen.

Angst voor 'de' atoomoorlog? Wij zijn nog net zo oud, dat we ons uit de vooroorlogse jaren oefeningen kunnen herinneren van de luchtbescherming met gasmaskers. Want als er ooit een oorlog zou uitbreken dan zou het een gasoorlog zijn. De Yzer en de slagvelden van Noord-Frankrijk uit de Eerste Wereldoorlog werden ons als afschrikwekkend beeld voor ogen gehouden.

Het is geen gasoorlog geworden. Nee, nu niet zeggen: het zal met die atoomoorlog wel meevallen. De Tweede Wereldoorlog is veel verschrikkelijker geworden dan een gasoorlog. Het werd een totale oorlog met een hongerwinter, met concentratiekampen, met gijzelaars en — wat voor de gemiddelde burger het ergste was — luchtaanvallen, die vaak woonwijken afgrijselijk teisterden.

Op dat alles waren we niet voorbereid. We moesten door schade en schande wijs worden. In 1940 legden illegale organisaties nog ledenlijsten aan. Toen de eerste groep op die manier gemakkelijk in de handen van de SD viel, was geleerd dat ledenlijsten beter niet gemaakt konden worden. Bij de eerste luchtaanvallen gingen we dicht bij el-

Rookstrepen of straaljagers. De manier waarop je zo'n 'luchtverschijnsel' boven een zomerse heide bekijkt, kan een verschil in generaties aanduiden. Althans: de artikelen op deze beide pagina's wekken die indruk.

kaar in de huiskamer zitten, tot we wonderbaarlijke reddingen vernamen van mensen, die onder de trap of onder een tafel hadden gezeten. We leerden onszelf beschermen tegen het geweld. We kregen een grote vaardigheid in het vinden van baantjes en pseudo-baantjes, die een Ausweis opleverden. Wij hebben, net als Rob van Kamp, blijde herinneringen aan de centrale keuken. Er is een periode geweest, dat je maar als opschepper in een uitdeelpaats hoefde te werken om niet naar Duitsland te worden gebracht.

Daarom luisteren we, zij het niet klappertandend van angst, nogal nauwgezet naar nieuwsberichten, om op de hoogte te blijven. We willen niet zo overrompeld worden door onverwachte gebeurtenissen en situaties als in die vijf jaren tussen 1940 en 1945. Voor velen is de leertijd, die we toen plotseling in de praktijk moesten doormaken, te hard geweest. Rob van Kamp kan berekenen, dat een komende oorlog vreselijk moet zijn. Wij willen om op alles voorbereid te zijn, graag iets exacter berekenen.

Wij willen liever ook geen oorlog, ook al zijn we er een Benelux, een langzaam groeiende EEG, een NAVO, een Verenigde Naties en technische hulp aan onderontwikkelde gebieden rijker op geworden. Het was ons ook liever geweest als die inzichten langs andere wegen tot stand waren gekomen.

Alleen maar de dag plukken op een zomerse dag in de heide en zo maar wat van een toekomst dromen, is een weinig zakelijke medewerking aan de vrede. Het is eigenlijk niet meer dan de vrede niet tegenwerken, maar het is beslist niet: bouwen aan de volgende vrede.

En daar zijn we nog altijd mee bezig. De volgende vrede is namelijk de realisatie van de toekomstdromen, waarin wij achter-in-de-dertigers zijn groot geworden. Die realisatie moeten we zonder nog eens een wereldoorlog, liefst zonder lokale oorlogen zien te bereiken. Dat is geen toekomstdroom, dat is geen geloof, dat is een zakelijke doelstelling, die we van de vorige oorlog hebben overgehouden.

We houden er rekening mee, dat er toch nog wel eens een Arnhem, een Bastogne, een Gualdacaanal, misschien zelfs wel een Pearl Harbour kan komen. En juist dan willen we de mogelijkheid blijven houden om de dag te kunnen plukken. Of heel menselijk gezegd: dat willen we dan ook graag overleven. Dat is de enige kans om uit alle ellende toch nog winstpunten te halen, zoals de laatste oorlog ondanks alles enige bescheiden stappen vooruit heeft opgeleverd.

Voor alle zekerheid willen we iets beter voorbereid zijn op die (zoals we dan altijd zeggen: onverhoopte) eventualiteit dan in 1939 en 1940. Die wens komt voort uit een doel (een ideaal, zeiden we vroeger hoogdravend in onze naïeve toekomstdromen), dat we ons gesteld hebben. Jammer, dat Rob van Kamp dat niet in onze somberheid heeft herkend. Misschien zou hij boven de heide dan ook iets meer dan condensstrepen willen zien. Het zou het aantal dagen, dat hij kan plukken, wel eens veel groter kunnen maken.

JAN BROUWER

Hoe koud het was...

Nu de winter bijna echt voorbij is, en sommige mensen alweer hoopvolle dingen denken en schrijven over zomerjurken en crocusjes, wil ik toch nog even vertellen hoe erg het allemaal was! Zoiets kun je niet doen aan het begin van de winter, want dan zit ieder maar liever zachtjes voor zich uit te lijden, zonder veel nadenken, met enkel de hoop dat het gauw afgelopen zal zijn; zoals de waterhoentjes, die zich huiverend over de ijsvlakte haasten, bruut verdreven door een schreuwelijke meeuw...

En zo liepen er ook mensen rond, waaraan duidelijk te zien was dat zij hier niet hoorden, niet op de ijzig glibberende straten, maar thuis, voor een warme kachel en misschien met een spinnende poes op schoot! Dit was één van die periodes waarin de werkelijke helden kenbaar worden, zij die leven op een ander, ruimer niveau, waar de 'kleine' lichamelijke (on)genoegens niet zo belangrijk zijn.

Je herkende hen in de fietsers zonder mutsen en dassen die vrolijk fluitend door de ijsgeulen raceden, je zag ze zorgeloos door de onvriendelijke wereld wandelen, en, bovenal, je zag ze op 't ijs! Daar vonden ze elkaar en bewogen zich zwierig en makkelijk (sommigen tenminste) in vlotte rokjes en jolige truien, terwijl de gewone mensen langs de waterkant dik ingepakt, kouwelijk naar huis strompelden.

Daar ik meestal tot de laatsten behoor, die met zulke temperaturen niet eens meer 'mooi' willen zijn, maar alleen nog maar zoveel mogelijk warmte verlangen kwam er ook voor mij een kleine voldoening tijdens het verloop van de Elfstedentocht. De wereld was toch nog wel ergens rechtvaardig, de overmoedigen waren gestraft! Lekker onder mijn warme dekens las ik vol leedvermaak over alles wat aan een mens bevroren kan.

Toch laat zoveel heldendom niemand onberoerd, en zelfs mijn afkeer tegen kou en oosterstormen werd ten slotte overwonnen door een onbestemd gevoel dat ik bezig was iets heel moois te missen! Ter-

wijl ik voor mijn kachel zat te suf-fen beleefden anderen de hoogste genoegens bij het zgn. ijsvermaak! Ik probeerde het nog te ontkennen maar de onrust was er, de kachelvrede voorbij en ik moest naar buiten of ik wilde of niet.

Er zijn sporten die je zo even kunt gaan doen, in je daagse spullen, maar niet schaatsenrijden... (Friezen denken hier wat anders over en m.i. terecht, maar Amsterdammers vinden dat 't niet kan!) Er zat niets anders op; alles uit en op zoek naar een uitrusting die ik slechts sporadisch draag: wollen hemd, maillot, sokken, trui, vest, nog een trui, hoge schoenen enz., iedereen kent dat wel. Voor één en ander bij elkaar ligt is er in 't gemiddelde huishouden minstens een uur verlopen.

Zo ging ik, terwijl de zon al angstwekkend dicht op de daken zakte, met goede moed en warme voeten de deur uit, schaatsen in de hand. Toen 't slotje van de auto eindelijk ontdooide was wist één hand alweer heel zeker dat-ie liever thuisgebleven was — te laat...

In 't Amsterdamse Bos begon het allemaal heel idyllisch met berijpte bomen en veel smetteloos wit, hier en daar overdekt met een zacht-rose waas dat (toen nog) de illusie wekte van warmte. Wanneer je eenmaal je zucht naar vadsige behaaglijkheid hebt overwonnen is schaatsen toch wel ontzettend prettig, en — dat houd ik ondanks alles vol — je wordt er warm van ook!

Aangezien het volkomen geluk echter niet van deze wereld schijnt te zijn, tenminste niet voor lang, volgde ook nu weer de onvermijdelijke catastrofe... Heel blij reed (of ploegde) ik over een uiterst rustiek slootje, en toen was er ineens die scheur. (Natuurlijk) zag ik hem te laat en... Nu vind ik vallen al vrij onplezierig (het is zo slecht voor verheven stemmingen...), maar wanneer bovendien je ene schaats zich daarbij resoluut in je andere been boort...

Bij 't opstaan droop een beschet-den straatje bloed op het ijs, wat uit een diep gat bleek te komen,

precies in dat stuk kuit waarop geen enkel verband wil blijven zitten! Terwijl ik er mistroostig naar zat te kijken kwam er een vriendelijke meneer aanrijden die riep dat hij EHBO machtig was. 't Was natuurlijk droevig dat hij niets bij zich had, maar toen zijn zoontje een half uur later uit Bovenkerk terugkwam met pappie's kist kon 't feest beginnen, en werkelijk schaatste ik tien minuten later weer (iets minder blij) over het toch wel erg slechte ijs.

De zon had 't inmiddels helemaal af laten weten en ik wilde snel terugrijden, toen ik het verband zachtjes naar beneden voelde glijden. Even later zat ik, tamelijk wanhopig tussen meters verbandgaas dat snel groezelig werd door ijsschraapsel en eendenkroos. De meeste mensen waren zo wijs geweest herbergzamer oorden op te zoeken, maar ten slotte kwam een dokter mij bevrijden.

Hij verbond mijn been opnieuw en ried mij aan snel naar huis te gaan. Dat laatste was langzamerhand mijn grootste verlangen geworden en zo reed ik haastig uit het steeds donkerder en geheimzinniger wordende bos, vluchtend voor de spottende stemmen van de elfen en gnoomen die daar zeker wonen, maar die op zomerse zondagen immer onzichtbaar blijven!

Het verband bleef gelukkig op z'n plaats en een uur later zat ik thuis met een wijngroc en een schoon verband voor de (nog zo kort geleden miskende) warme kachel.

Ik heb mijzelf toen ernstig beloofd mij voortaan niet meer aan innerlijke stemmen te storen, en goed te onthouden dat de winter echt het beste in huis of hol uitgezeten kan worden.

De eerste dagen zal ik me daar ook zeker aan houden, alleen wanneer na een tijdje de zon weer zo verlokkelijk schijnt, en het vriest een beetje, zal dan niet de herinnering aan kou en ellende weer verbleken? Dan weet je ineens weer dat 't toch ook wel erg fijn was, toen, daarbuiten, en dan — misschien...

KITTY V. D. HAGE-RENS

ofwel: gevallen heldendom

Fietsen naar de maan

Begin '62 werd tussen Jef van der Heyden (34) en P. Hans Frankfurth (29) een nieuwe filmproduktie maatschappij opgericht: 'Panfilm'. Van der Heyden, toneelschrijver en -regisseur, film-scenarist en televisiebewerker en Frankfurth, studentenfilmfestivalorganisator en ex-assistentproductieleider, vatten het plan op om Jan Mens' boek 'Koen' (over een Amsterdams jochie in de eerste decennia van deze eeuw) te verfilmen, veranderden na een paar maanden van plan en besloten Van der Heydens verhaal 'Fietsen naar de Maan' te filmen.

Intentie van het verhaal: Drie zoons hebben van hun vader elk één eigenschap geërfd. Twee van hen (de schilder en de agent) raken door deze erfenis in ernstige (geestelijke) moeilijkheden terwijl de derde (de schroothandelaar) zich er — met gebruikmaking van zijn broers — rücksichtslos door slaat. 'Zakelijk bankroet is te herstellen, geestelijk faillissement is onherstelbaar,' moraliseerde Van der Heyden.

Vanaf de weinig zakelijke aanpak van de eerste persconferentie kweekte 'Panfilm' bij de Nederlandse cineasten en critici enige scepsis, die groeide, toen bleek dat de film (première gepland in oktober) in december nog niet klaar was. En terwijl de Meyer/Rotha-film 'De Overval' zijn zesde week in ging en in 25 theaters volle zalen trok, ging op 23 januari '63 'Fietsen naar de Maan' in première.

Rolverdeling

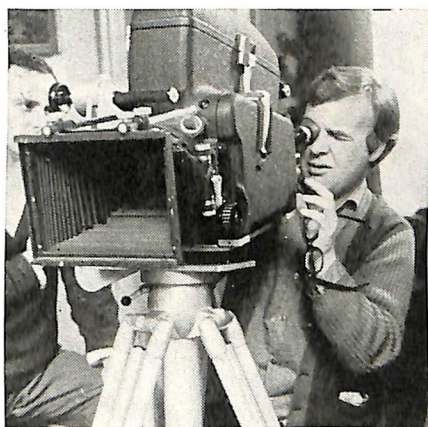
Scenario en draaiboek waren van Jef van der Heyden. Het verhaal — leesbaar geschreven en ook in boekvorm uitgekomen — was een weinig coherente basis voor een filmverhaal. Er zat geen lijn in, noch dramaturgisch, noch beeldcompositorisch. Van der Heyden, die het basisverhaal op papier had gezet, regisseerde het geheel vanuit dit verhaal, maar vergat de grote lijn te vertellen.

De productieleiding had P. Hans Frankfurth. Daarvan komt in een film op het eerste gezicht meestal niet veel naar voren. Tekenend was echter, dat de film meer dan drie maanden over tijd klaar was, dat de eerste kopie niet af was en dat de organisatie rondom de film te wensen overliet. Chef-cameraman Didier van Koekenberg schoot wat hem werd opgedragen. Niet meer of minder. Het resultaat was in vele gevallen middelmatig, soms slecht (discontinu) en zelden goed.

Van de montage van Rolf Orthel kan weinig worden gezegd. Het was vlees noch vis, maar enkele uitschieters waren juist onder de maat: scherpe en betekenisloze coupages van wit naar zwart, van long- naar medium-shot. De decors van Cinetone-ontwerper Nico van Baarle waren en bleven decors.

De muziek van Enrico Neckheim lag boven het gemiddelde niveau van de film, hetgeen in enkele fragmenten duidelijk werd geïllustreerd door het feit dat de muziek de beelden droeg!

Voor de camera werd over het geheel beter werk geleverd dan er achter. Hoofdrol Ton Lensink (als schilder Evert) maakte — soms met een beetje overacting — van zijn rol wat er van te maken was. Johan Walhain (als schroothandelaar Dick) had een ondankbare rol

Regisseur Jef van der Heyden (rechts) achter de camera. Links: regie-assistent Ko Koedijk.

en speelde die dankbaar en Bernhard Droog (als agent Henk) beeldde de verste stunteligheid vrij stuntelig uit. Ingeborg Elzevier was een van de weinigen die zonder kleerscheuren uit de film naar voren kwam.

De fouten en feilen van de acteurs komen echter in eerste instantie voor rekening van regisseur Van der Heyden, die met dergelijke vertolkingen geen genoegen had mogen nemen. Misschien heeft hij dat ook wel niet gedaan, maar hij bezat kennelijk niet het overwicht om de acteerpresetaties te verhogen.

Enkele scènes uit de film zijn 'wel aardig' — een vernietigend predicaat als het om een speelfilm van een allure als 'Fietsen naar de Maan' gaat.

Scènes

Zo was daar een — aardig gefilmde — scène op een modeshow. Weinigen begrepen zonder uitleg wat dit stuk film er tussen deed: de aanduiding van het beroep van Everts vrouw Ann (Diny Sprock). Een andere scène was technisch mislukt: op het Waterlooplein lopen Jo Walhain en Ingeborg Elzevier in een hinderlijk soort geelwaas. Ook in een andere scène was de première-kopie mislukt: in een café-scène valt een essentieel stuk dialoog weg en wordt vervangen door een startstuk met nummers en kruisen. Schijnbaar spijkers

op laag water zoeken, deze incidenten; maar het bleken jammer genoeg duidelijke voorbeelden van de manier waarop deze hele film was gecomponeerd.

De bedoeling en de opzet van Van der Heydens moraal komen uit de film totaal niet naar voren. Hét hoofdprobleem van 'Fietsen naar de Maan' is dat van de 'fietsendiefjes' Dick, Evert en Wilma en hun aanvankelijke bestrijder, agent Henk. We kunnen ons echter helaas niet opwinden over de gebeurtenissen en de gesuggereerde conflicten.

MISLUKKING VAN JONGE CINEASTEN

De Nederlandse speelfilmproductie is de laatste jaren aardig op gang aan 't komen en er is wel degelijk behoefte aan een 'nachwuchs'. Van der Heyden claimt het recht om — naast de gevestigde cineasten — een eigen stijl en werkwijze op te bouwen. Hij wil het vak zelf en onafhankelijk leren. Het leergeld dat hij voor deze film heeft moeten betalen is echter te hoog — welke lering hij er ook uit heeft getrokken. Driehonderdduizend gulden is een bedrag waarvoor andere (en betere) dingen hadden kunnen worden gedaan voor en door jonge Nederlandse filmers.

De kwaliteit van de Nederlandse speelfilm laat de laatste tijd een golfbeweging zien. Het schijnt wel of elke mislukking voor de Nederlandse filmers een 'reculer pour mieux sauter' is. Na 'Kermis in de Regen' (in retrospect toch een ondergewaardeerde film) kwam de neergang van 'Rififi in Amsterdam', daarna het hoogtepunt van 'De Overval', daarna het dieptepunt van 'Fietsen naar de Maan'. Laten we ten minste mogen hopen dat dit betekent dat Fons Rademakers' 'Als Twee Druppels Water' die eind februari in première gaat weer een hoogtepunt zal zijn.

En laten we ook hopen dat de productiegroep van 'Panfilm', die inmiddels al over de hele Nederlandse film- en televisiewereld is uitgezwermd, in hun huidige werk meer leren over en van het vak filmen dan ze bij 'Fietsen' hebben kunnen doen. HENK J. MEIER

Na het Coornherthuis: De keerkring

Is iemand die niet in een god gelooft en wél denkt over de zin van het leven een humanist?

In het Coornherthuis heb ik officieel horen zeggen van wel. Hierna kon ik mezelf als humanist beschouwen. Toch piekerde ik er niet over. Per definitie voldoen aan een paar algemene eisen had voor mij geen charme. Maar ik kon er niet onderuit: al wil je het niet zijn, je bent het toch, zei ik tegen mezelf, maar dit kon evenmin bijdragen tot het accepteren van het etiket 'Humanist'.

Eigenlijk maakte het me een beetje boos. De bewuste humanisten definiëren hun levensopvatting zo, dat een grote massa, die van toeten noch blazen weet, eraan voldoet. Het associeerde zelfs met ziertjes winnen. Dat wil ik nu niet meer staande houden, maar in je boosheid denk je gauw over de schreef.

Later vond ik een formule. Ik blijf er nog steeds bij, maar het is niet mijn bedoeling hem te verkopen. Ik vertel het alleen, omdat vele Coornherthuisgangers dit zullen lezen en omdat juist zij zich met deze zaken hebben beziggehouden.

Als je praat over de zin van het leven, denk je daarbij toch doorlopend aan de manier, waarop je onredelijke, onbegrijpelijke, trieste voorvallen kunt benaderen. Op mooie ogenblikken heb je er, geloof ik, geen behoefte aan. Pas als je het moeilijk krijgt wil je weleens weten waarom, eerder niet.

Een gelovige heeft dan 'Gods wil',

Een villa in Driebergen: het Coornherthuis, Humanistisch Vormingscentrum.

die 'ondoorgroendelijk' is. Dat wil zeggen, dat de gelovige op de hoogte behoort te zijn van een Zin in alles wat hem overkomt, ook al kan hij die zin zelf niet bevatten.

De niet-gelovige, de humanist-per-definitie, heeft die mogelijkheid niet. Hij zoekt, zegt hij, de zin van het leven bij de mens zelf, maar zaken, die redelijkerwijs als zinloos beschouwd kunnen worden, die de gelovige onder het hoofdstuk 'ondoorgroendelijke wil van God' kan rangschikken, zullen hem toch niet begrijpelijk of zinvol gemaakt kunnen worden door naar de mens zelf te kijken, die er juist in zijn redelijke benadering geen zin aan kan geven.

Als je nu stelt, dat de diepte waarmee je onprettige ervaringen ondergaat in grote lijnen bepalend is voor de diepte waarmee je prettige zaken beleeft, vloeit daaruit voort, dat het doormaken van onprettige situaties als zinvol kan worden beschouwd bij wijze van investering in de capaciteit om mooie dingen te beleven.

Bovendien kan men het als een eis zien, die het leven stelt, om aan moei-

In de vrije uren zijn er gezellige zitjes te over in het Coornherthuis om eens rustig een boek te lezen.

lijk zinvol te maken dingen het hoofd te bieden; tragische gebeurtenissen, teleurstellingen te verwerken als een doorlopend dagelijks examen, een krachtproef, een wedstrijd tegen de omstandigheden, die je, als je er niet onderdoor gaat evenzeer bevredigt als het winnen van een echte wedstrijd, waaraan immer wél zin te geven is.

Het zoveel mogelijk voldoen aan de onvoorziene eisen, die het leven stelt is een kunst. Degene die dit als een kunststuk ziet, zal er niet zoveel moeite mee hebben, de ogenschijnlijk zinloze zaken te accepteren of ze door de functie, die ze hebben toch een zin toe te kennen.

Het is natuurlijk moeilijk dit in praktijk te brengen. Alleen door ervaring gesterkte karakters zullen kunnen bevestigen of bij voorbeeld de vroegtijdig geachte dood van een geliefde naaste zo te benaderen is.

Ik zou mezelf pas humanist willen noemen, als ik zeker wist, dat ik aan de onberedeneerbare consequentie van het leven werkelijk zin kon geven. Ik zou dan ook graag humanist willen zijn. Maar het is moeilijker dan het (per definitie) lijkt.

RUDI JANS

Wanneer ben je Humanist?

'Is iemand die niet in een god gelooft en wél denkt over de zin van het leven een humanist?'

Daar mag dan in het Coornherthuis bevestigend op zijn geantwoord maar officieel is dat antwoord zeker niet en het is mij bovendien veel te eenvoudig. Je zou overigens natuurlijk zo'n discussie in het Coornherthuis moeten hebben meegemaakt voor je er een oordeel over kunt uitspreken.

Wanneer ben je humanist?

In ieder geval moet een ander dat niet voor je uitmaken. Een ieder heeft het recht om voor zich zelf uit te maken of hij zich al of niet tot de humanisten wenst te rekenen. Een klein beetje voorzichtigheid bij de neiging om anderen en ons zelf al maar te willen indelen kan trouwens wel worden aanbevolen.

Toch blijft zo de vraag wat dan kenmerkend is voor een mens die zich zelf aanduidt met het woord humanist.

Ik bepaal me dan in de volgende regels tot het woord humanist zoals dat wordt gebruikt door de mensen van het Humanistisch Verbond. Daarnaast kan men immers ook nog spreken van een christelijk en/of bijbels humanisme.

De humanist gaat uit van de mens. Hij wil daarmee niet beweren dat de mens het middelpunt is van het heelal maar, omdat hij zelf mens is, gaat hij uit van de mens als voor de hand liggend gegeven.

Misschien kan worden gezegd dat de mens niet eens iets anders kan dan uitgaan van de mens. Over welke andere ervaringen beschikken we dan over menselijke ervaringen?

Nu menen b.v. de katholieken dat er ook een menselijke ervaring is van een bijzondere soort nl. de ervaring van goddelijke openbaring die dan ook als zodanig, nl. komende van God en zijnde van God wordt ervaren.

Deze ervaring menen de humanisten niet te kennen en zij gaan dan ook louter uit van de mens en de menselijke vermogens. Het humanisme is dus een poging om op grond van menselijkheid en menselijke vermogens de werkelijkheid te benaderen en te verstaan.

Wie innerlijk vast overtuigd is van Gods bestaan zal zich door deze levenshouding niet bevredigd gevoelen. Hij moet zich dan ook geen humanist noemen (althans niet in de zin als bedoeld in het Humanistisch Verbond).

Ik kom daarmee tot de kern van Rudi Jans' betoog: Wat is voor de humanist de zin van het leven?

Het is duidelijk dat het met behulp van menselijke vermogens niet mogelijk is een absolute, objectieve levenszin vast te stellen. Dat doet de humanist dan ook niet.

De werkelijkheid waarin wij 'opduiken' en bestaan is voor ons een vreemde (Albert Camus gebruikt hier het woord: absurd) werkelijkheid in die betekenis dat wij de zin ervan niet kunnen doorgronden. Voor sommige mensen wordt daarmee het leven onaantvaardbaar.

Er is echter ook een andere mogelijkheid nl. om die werkelijkheid zoals ze is of zoals wij haar menen te ken-

zijn menselijkheid tot ontplooiing kan brengen, dat de scheppende krachten die potentieel in hem aanwezig zijn tot ontwikkeling kunnen komen.

De mens creëert zich zelf in de gegeven werkelijkheid. In het bovenstaande ligt de levenszin voor de humanist. In de mate dat hij slaagt in de verwerkelijking van deze levenszin gaat de aanvaarding van de werkelijkheid over in een verzoening met de werkelijkheid.

Er moet nog één opmerking bij: Creatie van zich zelf en verzoening met de werkelijkheid is slechts mogelijk in medemenselijkheid, d.w.z. in gerichtheid op onszelf én de ander tegelijkertijd. Wie zich in zich zelf opsluit uit hoogmoed of teleurstelling komt ten slotte om in vereenzaming.

In de verzoening met de werkelijkheid voltrekt zich ook de verzoening met de dood. In het leven zelf leert de humanist dat slechts hij die bereid is te sterven tot volledige zelf-verwerkelijking in de werkelijkheid komt.

De vraag rest: wanneer gevoel ik mezelf humanist? Als ik het bovenstaande verstandelijk aanvaard? Neen, eerst dan als het als levend motief in mij aanwezig is. Laten we daarom een beetje voorzichtig zijn met het woord humanist. Daar heeft Rudi Jans gelijk in!

H. LIPS

**De mens:
niet middelpunt,
maar uitgangspunt**

nen te aanvaarden, ik zou haast zeggen (ik weet, dat iedere vergelijking mank gaat) zoals de vis de zee aanvaardt, waarin ze zwemmen moet.

Dus: doffe berusting? Allerm minst! De mens aanvaardt die werkelijkheid immers niet maar zo, maar nu juist op grond van de ervaring, dat hij in die werkelijkheid zich zelf kan zijn. In die werkelijkheid (nogmaals: waarvan hij de zin niet kent) ervaart hij dat hij

HUMANISTISCH VORMINGSCENTRUM 'HET COORNHERTHUIS'

Hoofdstraat 84 — Driebergen

In het Coornherthuis worden regelmatig bezinningsbijeenkomsten gehouden voor militairen.

Er wordt daarbij gesproken over allerlei levensvragen. Daarnaast zijn er boeiende programma's over hedendaagse kunst.

Iedere militair kan hiervoor uitzonderingsverlof krijgen.

Wie iets gevoelt voor deelname aan zo'n bijeenkomst vulle het onderstaande formulier in en sture het op naar het Coornherthuis.

Ondergetekende (naam, voorletters, rang)
..... (landmacht/luchtmacht)

Registratienummer

Onderdeel

Gelegerd te

..... (volledig militair adres)

wenst deel te nemen aan een Vormings- en Bezinningsbijeenkomst van het Humanistisch Thuisfront in het Coornherthuis te Driebergen in de maand

..... (maand van deelname).

Handtekening:

stem snijdt door het
s achter de couliss
'Holiday on Ice'.
met een schoenbe-
grist hij die uit
hem om en ver-
ijnen net op het mo-
er aankondigt: 'Met
ij u nu, dames en
kampioen kunstrijden
) en 1961, de jonge
etti!'

ik in zijn kleedka-
zakdoekjes dept hij
zijn voorhoofd zon-
geschadigen. 'Wie er
en wereldkampioen
worden? Bij de
ose makkelijk te ma-
w Sjoukje Dijkstra.
en klasse apart. Wat
kampioenschappen zal
eker, omdat je nooit

n vrouw Aline reizen
r met 'Holiday on Ice'
die tijd hebben ze nog
gehad.

van tevoren kunt zeggen welke meisjes
er uit Amerika overkomen. Maar dat
moeten wel uitzonderlijke krachten zijn
om de zekerheid, de stijl en de sporti-
viteit van uw Sjoukje te slaan. Dat zeg
ik echt niet uit beleefdheid.'

Heimwee?

'Bij de heren is het moeilijker. Drie
mannen geef ik een redelijke kans t.w.
de Duitser Schneldorfer, de Fransman
Calmat en de Tsjech Karl Divin. Die
prognose verliest aan waarde omdat ik
het de laatste tijd niet bijgehouden heb.
Te druk bezet.'

'Heimwee?' vraag ik.

Door wat zuur te glimlachen laat hij
merken dat hij direct begrijpt wat ik
bedoel. 'Nee, geen heimwee. Daarvoor
ben ik te vaak kampioen geweest.
Twaalf keer kampioen van Frankrijk.
Vijf keer Europees kampioen en twee
jaar lang wereldkampioen.'

Als amateur trainend voor de kam-
pioenschappen heb je een prachtig le-
ven vergeleken bij een prof-schaatser.
Je kunt zelf je trainingsschema bepa-
len, je krijgt goed en regelmatig te
eten, je krijgt voldoende en regelma-

tige rust. Ik trainde als amateur drie
uur per dag op de verplichte figuren
en anderhalf uur per dag aan mijn vrije
oefening. De enige zorg die je als ama-
teur eigenlijk hebt, is te proberen je
prestaties zó op te voeren, dat je top
net op de dag van de kampioenschap-
pen ligt.'

Kenners

'Voor de rest kun je zo'n kampioen-
schap het best vergelijken met een exa-
men. Wie de sterkste zenuwen heeft,
slaagt het best. Wat niet wil zeggen
dat je zonder tot de top te behoren toch
eerste kunt worden. Wat dat betreft
zitten er in de jury voldoende kenners.

Op die juryleden is altijd veel kritiek.
Ik zou niet weten op welke wijze men
een rechtvaardiger beoordeling van
prestaties kan krijgen dan op de ma-
nier zoals het nu gebeurt.

Als je goed rijdt, kan geen jurylid
het tegendeel zeggen. Neem van mij
aan: zij die wat prestaties betreft niet
tegen een ander op kunnen, staan
steeds klaar met roddelverhalen over
oneerlijkheid van juryleden!'

JAN DASSEN

STRAKS...

Met de dynamische groei van de Bruynzeel
Fabrieken en hun nieuwe bedrijfstakken, in binnen-
en buitenland, verwijdt zich de kring van jonge
medewerkers. Daarbinnen komt steeds meer ruimte
voor jonge mensen in hoofd- en handwerk. In schier
alle vakrichtingen is bij Bruynzeel plaats om zich te
ontplooiën en vooruit te komen. De groei van het
bedrijf garandeert een goede toekomst.

Voor een persoonlijk onderhoud kunt u schrijven
aan Bruynzeel Fabrieken Zaandam Afd. Personeels-
zaken.

